

PM Rotel II (Dnr KS 2021/543)

Boverkets rapport Utveckling av regler om klimatdeklaration av byggnader

Remiss från Finansdepartementet

Remisstid den 30 juni 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Regeringen har i promemorian Ds 2020:4 *Klimatdeklaration för byggnader* lagt ett lagförslag om klimatdeklaration av byggnader som planeras att införas i januari 2022. Förslaget innebär att vid uppförande av en ny byggnad ska en byggnads klimatpåverkan redovisas i en klimatdeklaration. Syftet med klimatdeklarationen är att öka kunskapen och minska klimatpåverkan från byggnader. Lagförslaget är avgränsat till att utsläpp ska redovisas för byggskedet d.v.s. fram till färdig byggnad och för vissa byggnadsdelar.

Boverket har fått i uppdrag att ta fram en plan för utveckling av reglerna av klimatdeklarationer som omfattar hela livscykeln och gränsvärden. Syftet med en plan är att göra kommande regler tydliga och transparenta för byggbranschen så att det finns tid att förbereda sig när det gäller kompetensuppbyggnad m.m. Syftet är också att identifiera och synliggöra behovet av ytterligare insatser för utvecklingen av reglerna.

I rapporten föreslås bl.a. att gränsvärden om klimatutsläpp införs år 2027 för att öka styrningen mot klimatförbättrande åtgärder. Därutöver behandlas metoder för att mäta dessa gränsvärden samt graden av påverkan av en klimatdeklaration för branschens olika aktörer såsom staten, byggherrar och byggnadsägare.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har remitterat vidare till dotterbolagen AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

På grund av kort svarstid har exploateringskontoret, fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret konstaterar att flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser arbetar med frågan om klimatberäkningar i nybyggnationen och att

tillförlitliga data för beräkningar och tydliga utvärderingar inför kommande regelförändringar måste finnas så att bostadsbyggandet inte drabbas av onödiga merkostnader.

Exploateringskontoret välkomnar att nationella utsläppsgränsvärden för byggskedet tas fram.

Fastighetskontoret anser att rapporten är välarbetad och tydlig i sina förslag gällande utvecklingen av regler för klimatdeklarationer av byggnader. Det är positivt att fler byggnadsdelar inkluderas jämfört med lagförslaget som föreslås träda i kraft år 2022.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig positiv till att klimatdeklarationen utökas år 2027 med fler byggnadsdelar, livscykelkedan och moduler än vad som ingår i lagförslaget som föreslås träda i kraft år 2022.

Stadsbyggnadskontoret har tidigare framfört behovet av att föreskrifterna innehåller utfästa tidsramar för hur lång tid som får gå innan klimatdeklaration upprättats efter det att byggnation färdigställts. En sådan tidsram saknas i förslaget, och kontoret vill betona vikten av att en sådan införs.

Stockholms Stadshus AB instämmer i sin helhet med dotterbolagens remissvar och synpunkter och hänvisar till deras yttranden.

Mina synpunkter

Staden har tidigare under året besvarat en remiss från Boverket angående förslag till föreskrifter om klimatdeklaration för byggnader, KS 2020/1730. I likhet med vad som angavs då kan konstateras att flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser arbetar med frågan om klimatberäkningar i nybyggnation och att kunskapen inom området ökar. Att minska klimatpåverkan från byggprocessen är en viktig del för att minska utsläpp som härrör från stadens verksamhet och införande av gränsvärden ligger i linje med stadens Miljöprogram 2020-2023.

Det är emellertid viktigt att påminna om att stadens ambitiösa bostadsmål tillika höga byggtakt ställer krav på tillförlitlig data så att bostadsbyggandet inte drabbas av merkostnader, vilket också framförs av stadsledningskontoret. Detsamma gäller stadsbyggnadskontorets synpunkt angående behovet av utfästa tidsramar för hur lång tid som får gå innan klimatdeklarationen upprättats efter det att en byggnation färdigställts, vilket inte har beaktats i rapporten.

Förslaget bör utformas så att det bidrar till förutsägbarhet och transparens för alla parter i byggprocessen.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 23 juni 2021

JOAKIM LARSSON

Bilaga

Boverkets rapport ”Utveckling av regler om klimatdeklaration av byggnader”

Borgarrádsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Regeringen har i promemorian Ds 2020:4 *Klimatdeklaration för byggnader* lagt ett lagförslag om klimatdeklaration av byggnader som planeras att införas i januari 2022. Syftet med klimatdeklarationen är att öka kunskapen och minska klimatpåverkan från byggnader. Regeringens lagförslag är avgränsat till att utsläpp ska redovisas för byggskedet, det vill säga fram till färdig byggnad och för vissa byggnadsdelar.

Boverket har fått i uppdrag att ta fram en plan för utveckling av reglerna av klimatdeklarationer som omfattar hela livscykeln och gränsvärden. Syftet med en plan är att göra kommande regler tydliga och transparenta för byggbranschen så att det finns god tid att förbereda sig. I den remitterade rapporten lämnas förslag på nya regler om att från år 2027 införa ett gränsvärde för klimatutsläpp från byggnader för att öka styrningen mot att klimatförbättrande åtgärder vidtas i projektering och byggande.

Enligt rapporten bör gränsvärdet omfatta byggskedet samt även fler byggnadsdelar än lagförslaget från 2022. Gränsvärdet föreslås skärpas successivt år 2035 och år 2043. Gränsvärden innebär att lägga förutsättningarna för en utveckling mot byggande med netto-noll klimatpåverkan som är en nödvändighet om det nationella klimatmålet 2045 ska kunna uppnås. Även förslag om utökade krav på redovisning av klimatpåverkan från en byggnad vid uppförande lämnas enligt rapporten i syfte att klimatdeklarationen speglar en mer komplett byggnad från år 2027.

Boverket föreslår att gränsvärdet för klimatutsläpp ligger 20 till 30 procent lägre än ett referensvärde som tas fram i en studie med klimatberäkningar av byggnader. Referensvärdet stäms av mot registrerade klimatdeklarationer. Skärpning av gränsvärden föreslås ske år 2035 och 2043 med inriktningen att de skärps linjärt från gränsvärdet år 2027, förslagsvis med 40 procents reduktion till år 2035 och 80 procents reduktion till år 2043.

Rapporten redovisar en bedömning av den klimatvinst som kan uppnås genom ett gränsvärde. Under perioden från år 2027 till 2034 skulle den årliga utsläppsminskningen kunna uppskattas till cirka 820 tusen ton koldioxidekvivalenter. Boverket bedömer också att den utökade redovisningen endast i mindre omfattning kommer att öka deklarationskostnaden. Däremot bedömer Boverket att det kan uppstå kostnadskonsekvenser för byggprodukttillverkare som måste tillhandhålla miljövarudeklarationer, så kallade EPD, i synnerhet för små tillverkare. För dessa mindre företag inom materialindustrin bedömer Boverket att det kan behövas någon form av stödsystem.

Boverket föreslår i rapporten en placering av gränsvärden i regelsystemet för klimatdeklarationer vilket skulle skapa en sammanhållen reglering.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har remitterat vidare till

dotterbolagen AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

På grund av kort svarstid har exploateringskontoret, fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Av kommunfullmäktiges budget 2021 framgår att Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar i klimatarbetet, där staden intar rollen som en internationell förebild. Stockholms stads Miljöprogram 2020-2023 innehåller mål om minskad klimatpåverkan från konsumtionen, och här pekas utsläpp orsakade av byggprocessen ut som en viktig del. Som exempel på åtgärd för att nå målet anges att utveckla klimatberäkningar för nyproducerade byggnader.

Stadsledningskontoret konstaterar att flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser arbetar med frågan om klimatberäkningar i nybyggnationen och att kunskaperna på området ökat under de senaste åren. Att sätta gränsvärden och utvidga klimatdeklarationen anser stadsledningskontoret vara väl i linje med stadens Miljöprogram 2020-2023. Av den remitterade rapporten framgår att klimatvinsten bedöms bli betydande samtidigt som merkostnaderna blir begränsade.

Stadsledningskontoret vill dock påpeka att staden har högt satta mål för bostadsbyggandet, och att det i sammanhanget är viktigt att det finns tillförlitliga data för beräkningar och tydliga utvärderingar inför kommande regelförändringar så att bostadsbyggandet inte drabbas av onödiga merkostnader.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret välkomnar att nationella utsläppsgränsvärden för byggskedet tas fram. Förslaget ligger i linje med Stockholms stads klimathandlingsplan 2020-2023 som anger att staden kontinuerligt ska arbeta för att minska klimatavtrycket, bland annat genom att utveckla en kravnivå för klimatprestanda i markanvisningsavtal för byggnader som uppförs på stadens mark.

Det är därför rimligt att anta att kravnivåer införs vid markanvisning på stadens mark innan de nationella gränsvärdena träder i kraft. Under ledning av miljöförvaltningen i Stockholms stad drivs projektet ”Demonstrationsprojekt livscykelanalysberäkningar”. Projektet har som målsättning att utveckla metoder för klimatberäkningar. Exploateringskontoret anser att klimatdeklarationerna bör fokusera på de skeden, moduler och byggnadsdelar som bedöms ha störst klimatpåverkan.

Om fler moduler inkluderas i klimatberäkningarna är det av stor vikt att beräkningsunderlagen är rättvisande och att de inte utgörs av schablonvärden. Tillgång på produktspecifik klimatdata är framförallt viktigt för de byggnadsdelar som omfattas av gränsvärdeskravet. Byggnadsdelar där tillförlitliga data saknas bör initialt inte omfattas av gränsvärdet. Exploateringskontoret framhåller även behovet av utvärdering och verifiering innan gränsvärdena skärps.

Exploateringskontoret understryker behovet av framförhållning om markarbeten så småningom inkluderas i klimatdeklarationerna. Stadsplanering är en process som spänner över många år. Stockholms stad har högt ställda mål om antalet nya bostäder fram till år

2030. Regelverk som fördröjer bostadsbyggandet riskerar att påverka stadens möjlighet att nå bostadsmålet.

Fastighetskontoret

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 april 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret anser att rapporten är välarbetad och tydlig i sina förslag gällande utvecklingen av regler för klimatdeklarationer av byggnader. Det är positivt att fler byggnadsdelar inkluderas jämfört med lagförslaget från 2022. Detta framför allt då det visat sig att installationer kan stå för en betydande del av byggnadens klimatpåverkan.

Kontoret vill dock påtala betydelsen av att dessa beräkningar kommer att ha en annan omfattning än de klimatdeklarationer som kommer att genomföras mellan 2022 och 2027. Detta medföljer att inte alla verksamheter kommer att ha kunskaper och underlag som visar vad värdena blir inklusive de tillkommande byggnadsdelarna förrän efter att gränsvärdena införs 2027.

Även om Boverket gör parallella beräkningar, med schabloner för de tillkommande byggedelarna och på så sätt kan arbeta fram lämpliga gränsvärden, så kommer troligtvis många byggherrar stå oförberedda och riskera kännbar ekonomisk sanktion som föreslås i rapporten. Detta i och med att gränsvärdena ska vara skarpa redan från 2027.

Kontoret anser att förslagen om att de kontinuerligt skärpta kraven alltid ska föregås av cirka tre års utvärdering, för att effekter och konsekvenser av reglerna ska belysas och påverka förändringar och skärpningar av gränsvärden, är mycket positivt. Detta då kontoret dessutom förmodar att det kommer att saknas tillräckligt mycket underlag gällande mer sällan förekommande typer av byggnader.

När det gäller just byggnader som uppförs mer sällan så ställer sig kontoret frågande till att gränsvärden kommer att sättas differentierat för endast småhus, flerbostadshus samt lokaler. Eftersom gränsvärdena som sätts ska gälla "nästan alla byggnader" undrar kontoret om hänsyn kommer att tas till speciella byggnadstyper som skiljer sig betydande i utformandet, exempelvis i form av klimatpåverkande installationer, och på så sätt eventuellt har en avvikande klimatpåverkan jämfört med relativt homogena byggnadstyper.

Rapporten tar upp detta dilemma men presenterar inget förslag i de fall det inte kommer att finnas referensbyggnader att tillgå. Inga förslag på undantag gällande gränsvärden förekommer. Kontoret föreslår att kravet på klimatdeklarationer kvarstår men att undantag kan göras gällande just gränsvärden. Åtminstone under den period som krävs för att få fram mer underlag. Efter det torde det vara klart om det finns ett behov av att differentiera gränsvärdena ytterligare eller om den speciella byggnadstypen kan ingå i kategorin lokaler.

Kontoret ställer sig positiv till slutsatserna om att enkelheten har prioriterats i förslaget till färdplan, då regelförändringar skapar onödiga administrativa kostnader samt kräver förändringar i arbetssätt samt inte minst på grund av att beräkningarna inte blir jämförbara om omfattning, avgränsning och beräkningsmetod ändras.

En mindre anmärkning på de konsekvenser som presenteras gällande kommunerna är att det föreligger kostnadsökningar för kommunerna i sin roll som fastighetsägare och byggherrar. Det perspektivet bör noteras under konsekvenser för kommuner.

Kontoret vill även framföra att det saknas konsekvensutredning gällande eventuella ökade kostnader som kan drabba byggherrar i och med införandet av gränsvärden. Det är endast konsekvenser kopplade till den ökade omfattningen på vad klimatdeklarationen ska innehålla år 2027 jämfört med 2022 som redogörs för. Inte heller under redogörelsen för konsekvenser för byggnaders ägare diskuteras eventuella kostnadsökningar. Krav på lägre klimatpåverkan för byggnaderna, 20-30 % lägre än ett referensvärde, torde vara kostnadsdrivande för

bygggherrar och/eller fastighetsägare då byggprodukter med lägre klimatpåverkan kan antas vara dyrare under ett visst antal år.

Vidare vill kontoret betona vikten av att krav på EPDer från 2027 inte ska hämma utveckling av innovation och alternativa mindre klimatpåverkande material på nya och mindre företag med begränsade resurser för framtagande av EPDer. Att utforma ett stödsystem, som Boverket föreslår, är ett bra förslag.

Kontoret önskar även framhålla problematiken med att gränsvärden sätts för enbart byggskedet, då risk för suboptimering föreligger. Exempelvis kan ett byggnadsmaterial med låga utsläpp men kortare livslängd premieras för att klara gränsvärden, men slutresultatet bli en större klimatpåverkan totalt sätt.

Detsamma gäller installationer som har låga utsläpp i tillverkningskedet men kortare livslängd och/eller högre energianvändning i drift. En av rapportens identifierade konsekvenser är även att solcellsanläggningar belastar klimatdeklarationerna negativt i och med att driftsenergi (modul B6) ej ingår i gränsvärdet. Ingen lösning på detta presenteras. Rapporten hanterar frågan om suboptimering relativt kortfattat, och risken för suboptimering bedöms som liten. Kontoret ställer sig lite frågande till denna bedömning.

Däremot anser kontoret att avgränsningen till enbart byggskedet gällande gränsvärdena är nödvändigt i och med att de är mer verifierbara och grundar sig i beräkningar och inte antaganden om framtiden som kan slå mycket olika beroende på vem det är som utför livscykelberäkningarna.

Kontoret anser, i likhet med Boverket, att avgränsningen kan motiveras med att byggskedet står för så stor del av byggnadens totala klimatpåverkan samt att det skedet kan mätas och verifieras vilket är av högsta betydelse för syftet med gränsvärden. Att kontinuerligt utvärdera eventuella konsekvenser i form av suboptimering och andra negativa konsekvenser är, som Boverket också framhåller, av största vikt.

När det gäller framtagning av schabloner, önskar kontoret en precisering gällande punkt två: ”...schablonvärden som täcker hela byggdelen”. Vilka moduler av ses? Vidare undrar kontoret vad syftet med denna schablon är. Om tanken är att det ska kunna användas som generiskt värde, faller ju hela syftet med att göra en klimatdeklaration samt att klara gränsvärden. Att ta fram schabloner för delar som är svåra att beräkna och/eller inte har så stor klimatpåverkan är klokt. Kontoret anser att omfattning samt syfte med att ta fram schablon för ”hela byggdelen” bör framgå.

Boverkets förslag gällande schablondata för installationer ställer sig kontoret frågande till. Visserligen är det bra att förenkla beräkningarna men i och med att installationer kan stå för en stor klimatpåverkan bör inte dessa ges ett schablonvärde och på så sätt kanske hämma mindre klimatpåverkande installationer. Om schablonvärden tas fram för installationer bör det i sådana fall differentieras för olika typer av installationer.

Att rapporten enbart gäller nybyggnation framgår i hela rapporten, med undantaget avsnittet gällande tillsynens omfattning. Där går att läsa ”vid nybyggnad och tillbyggnad”. Att utskrivna ”tillbyggnad” i detta avsnitt och ej i andra delar av rapporten leder lätt till ifrågasättande om vad som omfattas och inte i kommande regler gällande klimatdeklarationer och gränsvärden. Detta borde klargöras.

En generell kommentar till rapporten är att det inte är tydligt vad som är skillnaden mellan generiska data och schablonvärden.

För tydlighetens skull föreslår kontoret att rapporten väljer att endast använda ett av begreppen ”fast inredning” och ”rumskomplettering”. De används i samma syfte men begreppen blandas, varför det blir inkonsekvent samt kan skapa förvirring gällande omfattning beträffande tillkommande byggnadsdelar efter 2027.

Slutligen vill kontoret framföra att rapportens i sin helhet bedöms som professionellt framtagen och presenterad med lättförståeliga förslag som med största sannolikhet kommer att minska klimatpåverkan från byggnaders uppförande väsentligt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 maj 2021 följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förvaltningens svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att klimatdeklarationen utökas 2027 med fler byggnadsdelar, livscykelkedan och moduler än vad som ingår från 2022. Från 2022 ingår modulerna A1-A5¹ Förvaltningen ser positivt på att Boverket föreslår att gränsvärden av klimatutsläpp från byggnader införs 2027, och att gränsvärdet skärpas successivt med en noggrann utvärdering inför varje regeländring.

Förvaltningen tillstyrker Boverkets förslag men lämnar nedan synpunkter på hur det fortsatta arbetet kan utvecklas.

Val av ytterligare delar av byggnadens livscykel - Boverkets förslag

Boverket föreslår att tillkommande moduler i en byggnads livscykel som ska bli obligatoriska att deklarerat från 2027 är modulerna B2², B4 och B6 i användningsskedet, C1-C4³ i slutskedet samt som övrig miljöinformation biogen kolinlagring och nettoexport av lokalproducerad el.

Val av ytterligare delar av byggnadens livscykel - Miljöförvaltningens synpunkter

Förvaltningen bedömer att driftenergi (B6) redovisas i energideklarationen och anser därför att B6 exkluderas i klimatdeklarationen.

Förvaltningen bedömer att klimatpåverkan från modulerna B2, B4, och B6 är liten i proportion till modulerna A1-A5, och därför föreslår förvaltningen att tyngden på klimatdeklarationen bör ligga på den del som har största påverkan, d.v.s. A1-A5. Förvaltningen bedömer att det inte finns rättvisande data som kan användas vid klimatberäkningar av (C1-C4), varför schablonvärden kommer att användas.

Därför föreslår förvaltningen att redovisning av C1-C4 i deklarationen fokuseras på utvecklade metoder för återvinning och återanvändning av olika material, och främja cirkulära metoder, t.ex. ett poängsystem som främjar cirkulära metoder.

Införande av gränsvärden - Boverkets förslag

Boverket föreslår att:

1. Från 2027 omfattar gränsvärden för klimatutsläpp från byggnader byggskedet (modul A1-A5).

¹ A1-A3 Produktskede: A1: Råvaruförsörjning, A2:Transport, A3 Tillverkning. A4-A5: Produktionsskede: A4: Transport, A5: Bygg och installation

² B2:Underhåll, B4: Utbyte, B6:Driftenergi

³ Slutskede, C1:Rivning, C2:Transport, C3: Restproduktbehandling, C4:Bortskaffning.

2. Från 2027 omfattar gränsvärden en mer komplett byggnad än när deklaraionskrav infördes 2022. Tillkommande byggnadsdelar är installationer, invändiga ytskikt och rumskompletteringar.
3. Nivån för gränsvärden 2027 sätts så att klimatutsläppen blir 20–30 procent lägre jämfört med ett referensvärde som tas fram i en studie med klimatberäkningar av byggnader. Referensvärdet stäms av mot registrerade klimatdeklarationer.
4. Skärpning av gränsvärden föreslås ske 2035 och 2043 med inriktningen att de skärps linjärt från gränsvärdet 2027, förslagsvis med 40 procents reduktion till 2035 och 80 procents reduktion till 2043.
5. Utvärderingar bör göras i god tid före skärpningar av gränsvärden för att säkerställa att gränsvärden inte styr på ett oönskat sätt

Införande av gränsvärden - Miljöförvaltningens synpunkter

Förvaltningen tillstyrker Boverkets förslag om att införa gränsvärden 2027. Inledningsvis förslår förvaltningen att gränsvärden på 20-30 procent lägre klimatutsläpp jämfört med ett referensvärde kan införas på A1-A5, och endast på byggdelarna som omfattas av deklaraionskrav 2022. Därefter görs en utvärdering på kravnivån innan det inkluderas flera moduler och byggdelar. I dagsläget bedömer förvaltningen att det inte finns tillräckligt underlag för att räkna klimatpåverkan för installationer och andra moduler.

Kostnadskonsekvenser för det nya kravet - Boverkets förslag

Boverket har funnit att kostnadsökningen är liten om det läggs till flera moduler i beräkningen som ligger till grund för klimatdeklarationen. Boverket kan därför förmoda att de nya obligatoriska moduler som ska redovisas i användnings- och slutskedet endast i mindre omfattning kommer att öka deklaraionskostnaden.

Kostnadskonsekvenser för det nya kravet - Miljöförvaltningens synpunkter

Förvaltningen bedömer att digitalisering av klimatberäkningar, utveckling av Boverkets databas, och större tillgång på EPD⁴:er kommer bidra till kostnadseffektivisering. Däremot bedömer förvaltningen att inkludering av flera moduler och införande av gränsvärden i mindre omfattning riskerar att leda till ökade deklaraionskostnader.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret har i tidigare remiss (KS 2020/1730) avseende ”Förslag till Boverkets föreskrifter om klimatdeklaration för byggnader” framfört att det saknas beskrivning av hur en byggherre ska uppvisa för kommunen att klimatdeklaration inlämnats till Boverket. Detta har inte beaktats i Boverkets rapport 2020:13 och kontorets synpunkt kvarstår.

Kontoret framförde även då behovet av att föreskrifterna innehåller utfästa tidsramar för hur lång tid som får gå innan klimatdeklaration upprättats efter det att byggnation färdigställts.

En sådan tidsram saknas i förslaget, och kontoret vill betona vikten av att en sådan införas då det påverkar hanteringen av interimistiska slutbesked avsevärt.

⁴ EPD:Environment product declaration

Införandet av klimatdeklaration, som föreslås ske redan den 1 januari 2022, kommer medföra att fler beslut om interimistiska slutbesked utfärdas – med hög sannolikhet i samtliga ärenden där krav på klimatdeklaration föreslås gälla. I ett interimistiskt slutbesked ska brister noteras och en tidsram för hur lång tid byggherren har på sig att avhjälpa bristerna för att därefter kunna utfärda ett slutligt slutbesked. En sådan tidsfrist kan endast sättas om det är klarlagt hur lång tid det får gå innan klimatdeklaration upprättats efter det att byggnation är färdigställt.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 19 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen har remitterat Boverkets rapport *Utveckling av regler om klimatdeklaration av byggnader* till bl. a. Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen Stockholmskem, Svenska Bostäder, Familjebostäder, Micasa och SISAB. Remissvaren i sin helhet återfinns i bilagorna.

Koncernledningen instämmer i sin helhet med dotterbolagens remissvar och synpunkter. Bolagen lyfter bland annat fram att det nödvändigt med gränsvärden och kontinuerlig utveckling av dessa, för att stötta branschens utvecklingsarbete för reducerad klimatpåverkan från byggandet.

Bolagen ser också att det är positivt att kraven ställs stegvis och att det inte införs gränsvärden, utan enbart krav på beräkning för de tekniska installationer som tillkommer från 2027. Det ger utrymme för en nödvändig läro- och omställningsperiod.

För kompletterande och mer utvecklade synpunkter hänvisar koncernledningen till dotterbolagens remissvar.

Underremisser

AB Stockholmskems yttrande daterat den 6 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholmskem har sedan ett antal år arbetat aktivt med att utveckla verktyg och kompetens för att beräkna byggnationens klimatpåverkan. Bolaget ser därför positivt på den kommande lagstiftningen som ger stöd i detta arbete. Vidare är Stockholmskem positivt inställt till att Boverket i god tid utreder hur regelverket kan utvecklas, med målsättning att minska klimatpåverkan från byggnation. Bolaget stödjer därför förslaget från Boverket att gränsvärden av klimatutsläpp från byggnader införs 2027, och att gränsvärdet föreslås skärpas successivt.

Bolaget anser det nödvändigt med gränsvärden och kontinuerlig utveckling av dessa, för att stötta branschens utvecklingsarbete mot reducerad klimatpåverkan från byggandet. Det bör dock som det även föreslås av Boverket, föregås av en konsekvensanalys inför ytterligare skärpningar av gränsvärdet.

Bolaget ställer sig också positivt till att klimatdeklarationen föreslås utökas 2027 med fler byggnadsdelar, livscykelkedan och moduler än vad som ingår från 2022, vilket ger en önskvärd helhetsbild över klimatpåverkan. Det som bör vara vägledande för vad som ska vara föremål för klimatdeklaration, bör vara potentialen i att vidta reduktionsåtgärder. Vi är därför tveksamma till om modul C bör ingå i framtida klimatdeklarationer, och ser positivt på att gränsvärdet främst inte kommer inkludera modul C, som kan behöva beräknas till största del schablonmässigt. Det kan emellertid övervägas om delar av modul B (underhåll och utbyte) kan komma att inkluderas i gränsvärdet någon gång efter 2027, eftersom dessa

moduler i likhet med A1-A5, kan beräknas med mer specifik data och antaganden relativt modul C.

Stockholmshem betonar vikten av arbetet med att möjliggöra genomförandet av digitaliserade klimatberäkningar, tillgången till transparent och öppen data, samt den ökade tillgången och utveckling av EPD:er. Bolaget menar att det är nödvändiga förutsättningar för ett effektivt arbete med klimatdeklarationer och reducerad klimatpåverkan från byggnation.

Slutligen vill bolaget uppmuntra Boverket till fortsatt utredning och föreslå hur klimatdeklarationen och gränsvärden för klimatpåverkan kan komma att inkludera ombyggnationer.

AB Svenska Bostäders yttrande daterat den 20 april 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Klimatberäkningar för byggnader baseras på de data som finns i (Byggsektorns Miljöberäkningsverktyg) BM-verktyget, i nuläget används i stor utsträckning antaganden och schabloner för att beräkna klimatpåverkan för en byggnad. Bolaget ser därför positivt på en utveckling av Boverkets klimatdatabas med ytterligare uppgifter. Detta möjliggör en tydligare och mer stabil grund för beräkningarna av klimatdeklarationer samt gör dessa jämförbara i branschen.

I användningsskedet föreslås att B6 – Driftenergi skall ingå i beräkningen. Denna information tillhandahålls redan i nuläget i energideklarationen till Boverket. Svenska Bostäder önskar att Boverket ser över hur dubbelarbete och dubbelrapportering av uppgifter kan undvikas framöver.

Bolaget är positivt till att klimatdeklarationen utökas succesivt med fler moduler och gränsvärden. Att även modul C - slutskedet tas med är viktigt för att säkerställa att ingående material kan bli nya resurser när byggnaden tas ur drift. Risk finns annars att blandmaterial med lägre klimatavtryck i produktskedet men som inte kan separeras och bli nya råvaror i slutskedet prioriteras framför material som kan bidra till en cirkulär ekonomi. Framåt är det också viktigt att underhåll och utbyte i modul B utvärderas vidare för att få bättre förståelse för dess klimatpåverkan.

Bolaget anser att utveckling av klimatdeklaration är nödvändig för att få en mer komplett bild av byggnadens klimatpåverkan. Gränsvärden är en viktig del i att uppnå önskad effekt och åstadkomma minskade klimatutsläpp. I dagsläget är det svårt att uttala sig om dessa värden är rimligt satta och det krävs, precis som förslaget påpekar, en följsamhet och noga utvärdering av första steget av lagförslaget från 2022.

Bolaget har genomfört ett flertal klimatberäkningar. Arbetet upplevs resurskrävande och omständligt och bolaget anser att såväl processen som de digitala verktygen behöver utvecklas och förenklas. Utöver en gemensam klimatdatabas är det viktigt att BM blir mer användarvänligt och kopplas till befintliga kalkylprogram i ny- och ombyggnadsprojekt.

Utvärdering av direkta kostnader kopplat till LCA-beräkningar i projekten pågår och i nuläget medför de ökade kostnader. Det är naturligt när arbetssätt ska förändras, framöver är det dock viktigt att process och verktyg fungerar som avsett och att dubbelrapportering undviks så att utökade beräkningar inte driver upp kostnaderna.

I remissen framgår att beräkningsmetoden skall harmonisera med övriga nordiska länder samt EU-kommissionens hållbarhetssystem Levels. Detta ser bolaget mycket positivt på då byggmaterial är en global handelsvara, det förenklar också att få fram produktspecifik information då samma krav ställs på bred front.

Familjebostäder välkomnar lagförslaget om klimatdeklarationer och anser att utveckling av regler är nödvändiga för att komma framåt med klimatförbättrande åtgärder. Familjebostäder

har under flera år varit med och utvecklat verktyg och genomfört beräkningar av klimatpåverkan av byggnader. Fortsatt kompetensutveckling behövs för att få kvalitetssäkrade beräkningar.

Familjebostäder ser positivt på Boverkets förslag om att gränsvärden införs 2027 samt på föreslagna nivåer och successivt skärpa gränsvärden för att ligga i linje med nationella klimatmålet samt bygg- och anläggningssektorns färdplan.

Familjebostäder framhåller vikten av Boverkets förslag att, inför varje regeländring, göra en noggrann utvärdering före förändringar i regelverket. Detta för att synliggöra effekter och konsekvenser så rätt krav ställs inför kommande gränsvärden och utökning av deklarationskrav.

AB Familjebostäders yttrande daterat den 20 april 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Familjebostäders synpunkter

- a) För att nå framgång med kvalitetssäkrad klimatdeklaration med klimatreducerande åtgärder föreslår bolaget att fokus bör ligga på klimatberäkningar som kan baseras på specifik data i byggskedet, modul A1-A5 som har den största miljöpåverkan.
- b) Bolaget anser att en noggrann kvalitetsanalys bör genomföras av redovisade klimatdeklarationer för att sätta gränsvärde för 2027 och framåt. Bolaget föreslår även att olika gränsvärden ska finnas för olika typer av byggnader.
- c) Bolaget delar Boverket syn på att utöka byggdelar i byggskedet som ska ingå i deklARATIONEN för att få en mer komplett deklARATION för byggnaden, under förutsättning att kvalitetsdata finns tillgängliga.
- d) Bolaget anser att utökade deklarationskrav för modul B2: Underhåll och B4: Utbyte kan med fördel ingå i det generiska värdet i Boverkets klimatdatabas så att hållbara material ur ett livscykelperspektiv kan premieras. Modul B6: Driftenergi föreslås exkluderas i beräkningen då informationen finns i obligatorisk redovisning av energideklARATIONER till Boverket.
- e) Att arbeta med schabloner för utökade moduler bör inte ge någon betydande kostnadsökning för oss som byggherre, förutsatt att data finns tillgänglig. Om det utökade deklarationskravet däremot innebär att specifik data för modulerna B2, B4 och B6 samt C1–C4 ska redovisas ser bolaget en risk att detta blir resurskrävande och kostnadsdrivande.
En sådan utökning av deklarationskravet bör därför noga vägas mot klimatnyttan innan den införs.
- f) Bolaget välkomnar att Boverket utreder klimatdeklARATIONER vid större ombyggnader.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s yttrande daterat den 5 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget anser det vara av stor vikt att gränsvärden sätts utifrån en kvalitativ analys och att gränsvärden också differentieras beroende på byggnadstyp.

Micasa Fastigheter ser utökandet av kraven till att från 2027 även omfatta modulerna för underhåll, utbyte och drift under en 50-årsperiod samt modulerna i byggnadens utfasningsskede som positivt. Detta ger en mer komplett deklARATION men förutsätter att kvalitativa data finns att tillgå. Generisk data behöver finnas framme (hos Boverket) och vara tillåten att nyttja i de fall specifik data saknas.

Krävs specifika data för tillkommande moduler ser bolaget en risk i att kostnaderna skenar iväg och att arbetet med deklARATIONER blir mycket resurskrävande. Tillåts schabloner och generisk data ser vi ingen betydande kostnadsökning för detta arbete. En kostnads/nyttoanalys bör genomföras för att tillse att metodiken är i linje med största möjliga klimatnytta per investerad krona.

SISAB, Skolfastigheter i Stockholm AB:s yttrande daterat den 12 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

SISAB välkomnar krav på klimatdeklARATIONER av byggnader. Förslaget om krav på klimatdeklARATIONER bidrar till klimatmålen i Sveriges klimatpolitiska ramverk och ligger också i linje med Bygg- och anläggningssektorns färdplan mot en klimatneutral och konkurrenskraftig bygg- och anläggningssektor som SISAB anslutit sig till.

Detta kommer skapa goda möjligheter för bolaget att upphandla, lära, ställa krav kring genomförande av klimatdeklARATIONER och verksamheten kan komma att använda det som ett konkret verktyg för att minska bolagets klimatutsläpp enligt SISAB:s klimatbeting som bolaget fått av staden. Precis som förslaget lyfter så skulle det vara positivt om gränsvärdena kommer tidigare än 2027.

SISAB skulle även gärna se att hälsokonsekvenser lyftes i rapporten då både fysisk och psykisk hälsa påverkas i och med mindre utsläpp och mer motivation vilket är bra för alla utifrån arbetet med fastighetsförvaltning och hållbarhet vid uppförande av byggnader.

Förslaget innebär i stora drag tre förändringar jämfört med de krav som blir obligatoriska från 1 januari 2022.

Förändringarna, som föreslås gälla från 2027, är:

- Att gränsvärden införs för byggskedet (dvs inte bara krav på beräkning)
- Att nya moduler i livscykeln utöver byggskedet – nämligen byggnadens användningsskede och slutskede - ingår i beräkningen av klimatutsläpp
- Att ett utökat antal byggnadsdelar ska beräknas i byggskedet - från 2027 ska även bl a installationer ingå.

De två sistnämnda förändringarna kan bli av betydelse för val av energisystem och energiprestanda. SISAB anser att det är positivt att klimatberäkningarna går mot att omfatta hela byggnadens livscykel. Det är även positivt att kraven ställs stegvis, t ex att det inte införs gränsvärden utan enbart krav på beräkning för de nya moduler som tillkommer från 2027, då det ger utrymme för en nödvändig läro- och omställningsperiod.

När det gäller klimatutsläpp i användningsskedet ser SISAB flera svårigheter med att göra rättvisande beräkningar. Det är därför positivt att driftenergi inte kommer att omfattas av några gränsvärden från 2027. Beräkningsperioden 50 år är en lång tid då många stora samhällsförändringar kan förväntas. Enligt remissen ska driftsenergi (modul B6) ha samma systemgräns som gäller för energikrav vid byggande, och energihushållningskraven i PBL ska utgöra utgångspunkten för att bestämma klimatutsläppen.

SISAB instämmer i att energi- och klimat(beräknings)krav behöver samordnas i mesta möjliga mån. Tydliga beräkningsanvisningar och -verktyg behöver tas fram eftersom kraven blir allt mer komplicerade.

Det är positivt att utsläpp från installationer, exempelvis från tillverkning av solceller, nu kommer att inkluderas i beräkningarna från 2027. Generiska data kommer dock troligen behöva användas inledningsvis för att kunna inkludera alla utsläpp från installationer i byggskedet.

Att inte införa gränsvärden förrän 2027 och i och med det skapa referensvärden och höja kunskapsnivån om klimatberäkningar är bra för att få med hela branschen i hur en klimatdeklARATIONER ska göras innan det blir ”skarpt läge” för gränsvärden. I förslaget har Boverket också prioriterat enkelhet för byggbranschen genom att begränsa antalet

regelförändringar så att de inte sker för ofta, vilket är bra för att kunna förbereda och anpassa sig till ändringar i tid. Det är också positivt att förslaget till stegvisa skärpningar av gränsvärdet följer målen i Bygg- och anläggningssektorns färdplan för fossilfri konkurrenskraft. Lagen om klimatdeklarationer blir då en stark påtryckning för att minska utsläppen i den grad som krävs enligt färdplanen.

I remissen finns även ett resonemang kring frågan om ifall klimatdeklaration ska införas även vid större ombyggnader. SISAB anser att det är klokt att avvakta med sådana krav men att det på sikt vore positivt att introducera obligatorisk klimatkalkyl inför ombyggnader så att byggnader nyttjas effektivt så länge det går. Samtidigt finns många andra faktorer att ta hänsyn till inför beslut om ombyggnad kontra rivning, såsom förutsättningarna att uppnå en god inomhusmiljö och tillgänglighet.